

Başvuru Numarası : 2024/1991
Toplantı Tarihi/Sayısı : 04.09.2025/247
Karar Numarası : 2025/599
Başvuran : M.K.
Başvuran Vekili/ Vasisi : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Muhatap Vekili : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait sosyal medya hesaplarından duyurulan kültürel etkinliklerin görme engelli kişiler için erişilebilir biçimde sunulmaması nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Görme engelli bir vatandaş olduğunu, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin sosyal medya platformlarında İBB Kültür (Instagram: @ibb_kültür, Facebook: @ibbkulturistanbul, X: @ibb_kültür, YouTube: @IBBKulturİstanbul) kullanıcı adıyla kurumsal hesaplarının bulunduğunu, etkinlik duyurularının bu hesaplar üzerinden yalnızca görsel içeriklerle paylaşıldığını,

b. Sosyal medya platformlarından yapılan paylaşımlarda görme engelli kişilere yönelik herhangi bir açıklamanın yer almadığını, bu hususta defalarca muhatap Belediyeye başvurmasına rağmen geri dönüş yapılmadığını, böylece kültürel yaşama katılım hakkını kullanmada erişilebilirliğin sağlanmaması nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini, iddia etmektedir.

3. Muhatap İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığından alınan yazılı görüşte özetle:

a. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültürel Etkinlikler Şube Müdürlüğü tarafından İstanbul'un her bölgesinde kültür ve sanat hizmetlerinin sunulduğu, bu hizmetlerin kapsayıcılık ilkesi doğrultusunda yürütüldüğü, kültürel etkinliklerin herkes için erişilebilir olmasının öneminin bilincinde hareket edildiği, kültür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr
İnternet Adresi : http://www.tihek.gov.tr/

merkezlerinin görme engelli kişilerin erişimine uygun olarak tasarlandığı, bu kapsamda engelli kişilerin kültür ve sanat etkinliklerine erişimlerinin artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürüldüğü,

b. Sosyal medya paylaşımlarında yalnızca görsel içeriklerin değil aynı zamanda sesli videoların da yer aldığı, engelli kişilere yönelik etkinlikler için bütçede ayrı bir kalem oluşturulduğu ve iş planlarının buna göre hazırlandığı, engelli kişilerin kültürel etkinliklere ilişkin olarak <https://kultursanat.istanbul/> internet adresinden, Instagram, Facebook, X ve YouTube sosyal medya platformları üzerinden, ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültürel Etkinlikler Şube Müdürlüğüne ait ... numaralı telefon hattı aracılığıyla bilgi alabildiği, başvuruya konu edilen sosyal medya paylaşımlarının erişilebilirliğinin ise yürütülen iyileştirme çalışmaları kapsamında değerlendirmeye alındığı,

belirtilmiştir.

4. Muhatap Belediyeden alınan yazılı görüş, 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesi ile 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun ilgili hükümleri doğrultusunda 22/11/2024 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir. Ancak muhatap Belediyenin yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından belirtilen yasal süre içinde cevap sunulmadığı anlaşılmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesinin birinci ve beşinci fıkraları şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...)

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında; (...) d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, e) Dolaylı ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda, bu Kanunda sayılan ayrımcılık temelleriyle bağlantılı olarak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından nesnel olarak haklılaştırılamayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını, f) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi, (...) ifade eder."

7. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

8. Yine 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır: (...) g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. (...)”

9. Mezkûr Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“(1) Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “İncelemede uyulacak ilkeler” başlıklı 50’nci maddesi şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerinin yürüttükleri faaliyetler, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın önlenmesi yönlerinden incelenir.”

11. Mezkûr Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesi şöyledir:

“(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası “Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden, muhatap Belediyeye ait sosyal medya hesaplarından duyurulan kültürel etkinliklerin görme engelli kişiler için erişilebilir biçimde sunulmadığı iddiası bakımından, 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

13. Mezkûr Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrasına göre “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telifisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” Başvuranın Kuruma başvurmadan önce 6701 sayılı Kanun’a aykırı olduğunu iddia ettiği uygulamanın düzeltilmesini 31/5/2024 tarihinde muhatap Belediyeden talep ettiği ancak bu talebine olumlu bir sonuç alamadığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda ilgili tarafa başvuru şartı sağlanan işbu başvurunun Kurumumuzca esastan incelenebileceği değerlendirilmiştir.

14. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan hakları hukukunun temel normları arasında yer almakta olup hem uluslararası sözleşmelerde hem de ulusal mevzuatımızda güçlü bir şekilde teminat altına alınmıştır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 2’nci maddesine göre “*Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.*”

15. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin “*Ayrımcılık Yasağı*” başlıklı 14’üncü maddesine göre “*Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.*”

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadında ayrımcılık, objektif ve makul bir gerekçeye dayanmaksızın, benzer durumdaki kişilere farklı muamelede bulunulması şeklinde tanımlanmaktadır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48). AİHM’e göre farklı muamele, nesnel ve makul bir gerekçeye dayanmadığı takdirde ayrımcı olarak kabul edilir. Başka bir ifadeyle, farklı muamele meşru bir amaç taşıyor veya kullanılan araçlarla bu amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurulamıyorsa ayrımcılık teşkil eder (AİHM, *Fabris/Fransa*, B. No: 16574/10, 7/2/2013, para. 56).

17. AİHM, taraf devletlerin benzer durum teşkil eden farklılıkların farklı bir muamele gerektirip gerektirmediğinin ve ne ölçüde gerektirdiğinin değerlendirmesinde takdir yetkisine sahip olduklarını kabul etmektedir. Bu takdir yetkisinin kapsamı ise olayın koşullarına, konusuna ve arka planına göre değişiklik göstermektedir (AİHM, *Stummer/Avusturya*, B. No: 37452/02, 7/7/2011, para. 88). Özellikle ekonomik ve toplumsal stratejiye ilişkin genel tedbirlerin uygulanması söz konusu olduğunda devletin geniş bir takdir yetkisinin olduğu kabul edilmektedir (AİHM, *Hämäläinen/Finlandiya*, B. No: 37359/09, 16/7/2014, para. 109).

18. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin (EHİS) “*Tanımlar*” başlıklı 2’nci maddesi “*Engelliliğe dayalı ayrımcılık, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayrım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dâhil her türlü ayrımcılığı kapsar.*”; “*Ayrımcılık Yapılmaması ve Eşitlik*” başlıklı 5’inci maddesi “*Taraf Devletler engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılığı yasaklar ve engellilerin herhangi bir nedene dayalı ayrımcılığa karşı eşit ve etkin bir şekilde korunmasını güvence altına alır.*” düzenlemelerini içermektedir.

19. Yine EHİS’in “*Erişebilirlik*” başlıklı 9’uncu maddesi “*1. Taraf Devletler engellilerin bağımsız*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dahil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına, hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirleri alacaklardır. Erişim önündeki engellerin tespitini ve ortadan kaldırılmasını da içeren bu tedbirler diğerlerinin yanında, aşağıda belirtilenlere de uygulanır: (a) Binalar, yollar, ulaşım araçları ve okullar, evler, sağlık tesisleri ve işyerleri dahil diğer kapalı ve açık tesisler; (b) Elektronik hizmetler ve acil hizmetler de dahil olmak üzere bilgi ve iletişim araçları ile diğer hizmetler. (...)" şeklinde düzenlenmiştir.

20. 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un "Erişilebilirlik" başlıklı 7'nci maddesi "Yapılı çevrede engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanır. Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişilebilirliğine uygun olması zorunludur. Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olması sağlanır." hükmünü içermektedir.

21. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 31/10/2023 tarihli 15'inci Birleşimde kabul edilen ve 2024-2028 dönemini kapsayan On İkinci Kalkınma Planı'nın 763'üncü paragrafına göre engelli kişilerin toplumsal yaşamın tüm alanlarına engellerini hissettirmeyecek şekilde katılımlarının ve erişilebilirliğin sağlanmasının temel amaç olduğu belirtilerek; bu kapsamda fiziksel çevre şartlarının, ulaşım hizmetlerinin, internet sitelerinin ve mobil uygulamalarının yanı sıra basılı, dijital ve görsel medya yayınları ile kamusal hizmetlerin, engellilerin erişimine uygun hâle getirilecek politika ve tedbirlerin uygulanması öngörülmektedir.

22. 21/6/2025 tarihli ve 32933 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2025/10 sayılı "Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliği" konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nde web siteleri ve mobil uygulamaların erişilebilirliğinin izlenmesi amacıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı başkanlığında "Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliğini İzleme Komisyonu" kurulduğu, söz konusu Komisyon tarafından izleme süreci tamamlanan ve erişilebilir olduğu tespit edilen kurum ve kuruluşlara 2 yıl süreyle Erişilebilirlik Logosu kullanım hakkı verileceği ifade edilmektedir. Ayrıca web siteleri ve mobil uygulamaların kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, belediyeler, kamu iktisadi teşebbüsleri, belediyeye ait şirket, işletme ve iştirakler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, bankalar, özel hastaneler, Milli Eğitim Bakanlığı izniyle açılan özel eğitim kurumları, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu kapsamında karayolu taşıtları, yolcu gemileri, demir yolu ve hava yolu ile yolcu taşıma hizmeti sunan özel kuruluşlar, Kültür ve Turizm Bakanlığından işletme belgesi alan A Grubu acenteler, elektronik haberleşme sektöründe hizmet sunan ve 200.000'in üzerinde abonesi bulunan işletmeciler tarafından 1 yıl içinde; 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında elektronik ticaret yapan hizmet sağlayıcıları tarafından 2 yıl içinde Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliği Kontrol Listesi- A Seviyesi ile Web İçeriği Erişilebilirlik Kılavuzuna uygun hale getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

23. Başvuru dilekçesinde başvuran, muhatap Belediyenin sosyal medya platformlarında İBB Kültür kullanıcı adıyla yaptığı kültürel etkinliklere ilişkin paylaşımların yalnızca görsel içeriklerden oluştuğunu ve görme engelli kişilere yönelik herhangi bir açıklamaya yer verilmediğini, görme engelli bir vatandaş olarak bu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

paylaşımların etkinliklere ilişkin bilgilere erişimini engellediğini, bu konuda defalarca muhatap Belediyeye başvurmasına rağmen geri dönüş yapılmadığını, böylece kültürel yaşama katılım hakkını kullanmada erişilebilirliğin sağlanmaması nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

24. Başvuranın iddialarına karşılık muhatap Belediyeden alınan yazılı görüşte; İstanbul'un her bölgesinde kültür ve sanat hizmetlerinin kapsayıcılık ilkesi doğrultusunda sunulduğu, kültürel etkinliklerin herkes için erişilebilir olmasının öneminin bilincinde hareket edildiği, kültür merkezlerinin görme engelli kişilerin erişimine uygun olarak tasarlandığı ve engelli kişilerin kültür ve sanat etkinliklerine erişimlerinin artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürüldüğü belirtilmiştir. Sosyal medya paylaşımlarında yalnızca görsel içeriklerin değil aynı zamanda sesli videoların da yer aldığı, engelli kişilere yönelik etkinlikler için bütçede ayrı bir kalem oluşturulduğu ve iş planlarının buna göre hazırlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca engelli kişilerin kültürel etkinliklere ilişkin bilgilere Belediyeye ait internet sitesi, sosyal medya platformları ve ilgili şube müdürlüğünün telefon hattı aracılığıyla erişim sağlayabildiği, başvuruya konu edilen sosyal medya paylaşımlarının erişilebilirliğinin ise yürütülen iyileştirme çalışmaları kapsamında değerlendirilmeye alındığı belirtilmiştir.

25. Erişilebilirlik, engelli kişilerin hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmalarını engelleyen unsurların ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir. Bu doğrultuda engellilerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dâhil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına erişimini sağlamak için uygun tedbirler alınmalıdır. Erişimin önündeki engellerin kaldırılması için binalar, yollar, ulaşım araçları, okullar, evler, sağlık tesisleri ve iş yerleri dâhil diğer kapalı ve açık tesisler ile elektronik hizmetler ve acil hizmetler de dâhil olmak üzere bilgi ve iletişim araçları ile diğer hizmetlere yönelik tedbirler alınmalıdır (TİHEK, Ayrımcılık Temelleri Serisi No: 4 Engellilik Temelinde Ayrımcılık, 2022, s. 7). Bu çerçevede, başvuranın başvuru dilekçesinde ileri sürdüğü iddialar ile bu iddialara karşılık muhatap Belediyeden alınan yazılı görüş ve dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgelerin, erişilebilirlik bağlamında değerlendirilmesi gerekmektedir. T.C. Sağlık Bakanlığı Dr. Lütfi Kırdar Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 6/10/2011 tarihli ve ... sayılı Özürlü Sağlık Kurulu Raporunda başvuranın her iki gözünde körlük teşhisinin bulunduğu, özür oranının %90 olduğu, görme gerektiren işlerde çalıştırılmayacağı ifadeleri yer almaktadır.

26. Başvuran, muhatap Belediyeye ait sosyal medya hesaplarından duyurulan kültürel etkinliklerin görme engelli kişiler için erişilebilir biçimde sunulmadığını, ayrıca sergiler başta olmak üzere hiçbir etkinlikte engelli kişilerin düşünülmediğini belirterek ... başvuru numarasıyla İBB Halkla İlişkiler Müdürlüğüne başvuruda bulunmuştur. Söz konusu başvuruya karşılık olarak İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri Ticaret A.Ş. tarafından *“Toplumsal her kesimine erişilebilir kültür ve sanat hizmeti sunma hedefiyle çalışan bir kurum olarak geri bildiriminiz bizim için son derece değerlidir. Engelli bireylerin kültür ve sanat hayatında aktif bir rol üstlenmelerini sağlamak ve tüm duyurulara kolaylıkla erişim imkânı sunmak adına sorumluluk bilinciyle elimizden geleni yapmaya hazır olduğumuzu öncelikle belirtmek isteriz. Kültür AŞ olarak, kapsayıcılık ve erişilebilirlik ilkelerini misyonumuzun temel taşları olarak benimsemekte ve bu doğrultuda, her bireyin kültürel hayata eşit katılımını sağlamak için çalışmalar yürütmeye gayret ediyoruz. Engelli vatandaşlarımız için müzelerimizde, mekânlarımızda ve çeşitli organizasyonlarımızda daha fazla*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

engelsiz alanlar oluşturulması için gerekli çözümleri geliştirmek üzere, ilgili departmanlarımızla çalışmalar yürüttüğümüzü vurgulamak isteriz. Görme engelli bireylerin etkinliklerimiz hakkında bilgi sahibi olmalarını ve kültürel deneyimlere daha aktif katılımlarını teşvik etmek için özellikle önemli tanıtım videolarımıza dış ses eklemeyi artırarak erişilebilirliği genişletmeyi hedefliyoruz. Bu bağlamda, sosyal medya duyurularında diğer kamu kurumları ve kültür sanat sektöründeki tüm platformların da benimsediği genel kabul görmüş standart yöntemleri izlemekteyiz. Ancak müzelerimizde ve diğer mekânlarımızda gerçekleştirilen farklı disiplinlerdeki tüm etkinlik duyurularının sesli hale getirilmesi planlama, iş gücü ya da etkinlik içeriği gibi nedenlerle zorluklar yaratabilmektedir. Bu açıdan, masaüstü ve mobil cihazlar için ekran okuyucu uygulamaları indirerek Instagram duyurularımızdaki metin içeriklerine, bildirimlere ve açıklamalara sesli olarak da erişim sağlayabilirsiniz. Değerli bildiriminiz için teşekkür ederiz.” şeklinde cevap verilmiştir.

27. Başvuruya konu edilen İBB Kültür kullanıcı adıyla Instagram, Facebook ve X sosyal medya platformları üzerinden yapılan kültürel etkinlik duyuruları incelendiğinde, paylaşılan fotoğrafların altında etkinliklere ilişkin metin açıklamalarına yer verildiği görülmüştür. Bu açıklamaların, mobil cihazlarda yaygın olarak kullanılan VoiceOver (iOS) ve TalkBack (Android) ile masaüstü bilgisayarlarda kullanılan JAWS gibi ekran okuyucu programlar aracılığıyla görme engelli kişiler tarafından sesli biçimde algılanabildiği anlaşılmış; dolayısıyla söz konusu kültürel etkinlik duyurularının ekran okuyucu programlar aracılığıyla erişilebilir nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, İBB Kültür kullanıcı adıyla YouTube platformu üzerinden etkinlik duyurularının sesli videolar biçiminde paylaşıldığı, ayrıca <https://kultursanat.istanbul/> internet sitesinde yer alan duyuruların da ekran okuyucu programlarla uyumlu şekilde sunulduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda yapılan inceleme neticesinde, muhatap Belediyeye ait sosyal medya hesapları üzerinden yapılan duyuruların, yardımcı teknolojiler aracılığıyla görme engelli kişilerin kültürel etkinliklere ilişkin bilgilere erişimine imkân tanıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

28. Sosyal medya platformlarında erişilebilirliğin artırılmasına yönelik olarak görme engelli kişilerin bilgiye erişimini kolaylaştıran teknolojilerden biri de fotoğrafların ekran okuyucu programlar aracılığıyla sesli biçimde okunmasına imkân tanıyan alternatif metin (alternative text) uygulamalarıdır. Facebook ve Instagram gibi platformlar, fotoğraflarda yer alan nesnelerin yapay zekâ destekli teknolojiler aracılığıyla açıklandığı otomatik alternatif metin (automatic alternative text - AAT) özelliğini geliştirmiştir. AAT teknolojisi, ekran okuyucu kullanan kişilerin fotoğraflarda yer alan nesnelere ilişkin betimleyici bilgilere sesli olarak ulaşabilmesini mümkün kılmakta olup 1–21/8/2021 tarihleri arasında toplanan küresel verilere göre, bu platformlarda yer alan fotoğrafların %80 oranından fazlasının AAT içeriği ile desteklendiği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu platformlar tarafından, paylaşılan fotoğrafların daha anlaşılır bir şekilde sunulabilmesi için AAT teknolojisine ek olarak, kullanıcılar tarafından alternatif metinler oluşturulması önerilmektedir. Bu kapsamda oluşturulacak alternatif metinlerde, görsellerin bir kişi tarafından sözlü olarak tarif ediliyormuş gibi kısa ve açıklayıcı biçimde yazılması, en fazla 125 karakterle sınırlandırılması, yazım kurallarına dikkat edilmesi ve fotoğrafta yer alan grafik, logo ve metin içeriklerinin tamamının açıklamaya dâhil edilmesi tavsiye edilmektedir (Meta, “Erişilebilir İçerikler İçin Alternatif Metin Kullanılması”, <https://tr-tr.facebook.com/government-nonprofits/blog/using-alt-text-for-accessible-content>, E.T. 1/8/2025).

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

29. X adlı sosyal medya platformunda paylaşılan fotoğraflara alternatif metin eklenmesi, platformun görme engelli kişiler için erişilebilir hâle getirilmesinin başlıca yöntemlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Paylaşılan fotoğraflarda yer alan öğelerin açıklanması; görme engelli kişiler ve yardımcı teknolojiler kullanan kişiler açısından içeriklerin anlaşılabilirliğini mümkün kılmaktadır. Buna karşın, paylaşılan fotoğraflarda açıklayıcı metin bulunmaması hâlinde gönderinin içeriği ve önemi anlaşılamamakta; bu durum kullanıcıların içerikle etkileşimini sınırlandırabilmektedir (X, “Resim açıklaması ekleme”, <https://help.x.com/tr/using-x/add-image-descriptions>, E.T. 1/8/2025). YouTube platformunda ise görme engelli kişilerin içeriklere erişimini kolaylaştırmak amacıyla ekran okuyucu programlarla uyumlu arayüz tasarımı, klavye ile gezinme desteği ve videolara eklenen sesli açıklama özellikleri gibi erişilebilirlik uygulamaları sunulmaktadır (YouTube Yardım, “YouTube’u ekran okuyucuyla kullanma”, <https://support.google.com/youtube/answer/189278>, E.T. 1/8/2025).

30. Somut olayda, muhatap Belediyeye ait sosyal medya hesaplarından İBB Kültür kullanıcı adıyla duyurulan kültürel etkinliklerin ekran okuyucu programlar aracılığıyla görme engelli kişiler açısından erişilebilir olduğu kabul edilmekle birlikte; ulusal düzeyde 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, On İkinci Kalkınma Planı ve “Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliği” konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, uluslararası düzeyde ise Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme hükümleri doğrultusunda, dijital ve görsel medya yayınlarının engelli kişilerin engellerini hissettirmeyecek şekilde katılımlarının ve erişilebilirliğin sağlanmasının temel amaç olduğu vurgulanmaktadır. Bu çerçevede, başvuruya konu edilen sosyal medya platformlarında yapılan fotoğraf paylaşımlarında alternatif metin imkânlarının erişilebilirliği artırma potansiyeli taşıdığı, bu araçların daha etkin biçimde kullanılması suretiyle görme engelli kişilerin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimlerinin daha kapsayıcı biçimde sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

31. Sonuç olarak, erişilebilirliğin dinamik ve sürekli gelişen bir süreç olduğu dikkate alındığında, görme engelli kişilerin dijital içeriklere erişimini kolaylaştıran alternatif metin gibi yeni teknolojilerin sosyal medya paylaşımlarında daha etkin biçimde kullanılması, erişilebilirliğin artırılması bakımından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, muhatap Belediyeye ait sosyal medya hesaplarında yapılan kültürel etkinlik duyurularında fotoğraf içeriklerinin alternatif metinlerle desteklenmesi yönünde uygulamaların yaygınlaştırılması tavsiye edilmektedir. Öte yandan somut olayda; muhatap Belediye tarafından İBB Kültür kullanıcı adıyla yapılan sosyal medya paylaşımlarında fotoğrafların altında etkinliklere ilişkin metin açıklamalarına yer verildiği, bu açıklamalara ekran okuyucu programlar aracılığıyla sesli biçimde erişilebildiği, ayrıca kültürel etkinlik duyurularının yapıldığı internet sitesinin ekran okuyucu programlara uyumlu olarak sunulduğu anlaşılmıştır. Bu çerçevede, mevcut uygulamaların görme engelli kişilerin kültürel etkinliklere ilişkin duyurulara yardımcı teknolojiler vasıtasıyla erişebilmelerine imkân tanıdığı ve başvuruya konu olayda engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

4/9/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahrettin ALTUN
Kurul Başkanı

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Erol GÖKDÖL
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Evren BAŞAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Fatma ÇINAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Melahat DEMİR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Ömer ÇELEN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Selami AÇAN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Selma ÖZTÜRK PINAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Tayyip UÇAR
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>